

SODBA ROŽIČ ZOPER REPUBLIKO SLOVENIJO

SVET EVROP

EVROPSKO SODIŠČE ZA ČLOVEKOVE PRAVICE

TRETJA SEKCIJA

(Pritožba št. 75779/01)

SODBA

STRASBOURG

1. junij 2006

Ta sodba bo postala dokončna pod pogoji iz drugega odstavka 44. člena Konvencije. Mogoče je, da bo na njej opravljena uredniška redakcija.

V zadevi Rožič v. Republika Slovenija

je Evropsko sodišče za človekove pravice (tretja sekcija) v senatu, ki so ga sestavljali:

gospod J. Hedigan, predsednik senata,

gospod B.M. Zupančič,
gospod L. Caflisch,
gospod V. Zagrebelsky,
gospod E. Myjer,
gospod David Thór Björgvinsson,
gospa I. Ziemele, sodniki
in gospod V. Berger, sodni tajnik,

po posvetovanju za zaprtimi vrati 11. maja 2006 izreklo naslednjo sodbo, ki je bila sprejeta istega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva je bila sprožena s pritožbo (št. 75779/01) proti Republiki Sloveniji, ki jo je pri Sodišču na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljevanju: Konvencija) 27. julija 2001 vložil državljani Bosne in Hercegovine gospod Mile Rožič (v nadaljevanju: pritožnik).

2. Pritožnika je zastopala Odvetniška pisarna Verstovšek. Slovensko vlado (v nadaljevanju: Vlada) je zastopal njen zastopnik gospod L. Bembič, generalni državni pravobranilec.

3. Pritožnik je na podlagi prvega odstavka 6. člena Konvencije zatrjeval, da je bilo trajanje postopka pred domačim sodiščem, v katerem je bil udeležen kot stranka, predolgo. Navajal je tudi pomanjkanje učinkovitega domačega pravnega sredstva v zvezi s predolгим trajanjem sodnega postopka (13. člen Konvencije).

4. Dne 16. septembra 2003 je Sodišče odločilo, da o pritožbi glede dolgega trajanja postopka in glede pomanjkanja učinkovitih pravnih sredstev v zvezi s tem obvesti Vlado. V skladu s tretjim odstavkom 29. člena Konvencije je odločilo, da hkrati odloči o dopustnosti pritožbe in o utemeljenosti zadeve.

5. V skladu s prvim odstavkom 36. člena Konvencije in 44. členom Poslovnika Sodišča je sodni tajnik obvestil avstrijsko vlado o njeni pravici, da poda pisne pripombe. Vlada ni izrazila namere za izvrševanje te svoje pravice.

DEJSTVA

6. Pritožnik je bil rojen leta 1955 in živi na Dunaju (Avstrija).

7. Dne 16. maja 1987 se je pritožnik, ki je bil vojaški nabornik, poškodoval v prometni nesreči. Povzročitelj nesreče je bil zaposlen pri zasebni gospodarski družbi IN, ki je imela obvezno zavarovanje sklenjeno pri zavarovalnici ZT. Ob nesreči je povzročitelj vozil vozilo zasebne gospodarske družbe za Jugoslovansko ljudsko armado, saj je bilo začasno dano na razpolago po odredbi Oddelka za obrambo Občine Celje.

8. Dne 7. avgusta 1989 je pritožnik vložil tožbo proti Socialistični federativni republiki Jugoslaviji (SFRJ) in ZT pri Temeljnem sodišču v Celju, Enoti v Celju in zahteval odškodnino za nastalo škodo.

Dne 2. julija 1990 je sodišče delno ugodilo pritožnikovemu zahtevku.

9. Dne 13. septembra 1990 se je pritožnik pritožil na Višje sodišče v Celju. Pritožila sta se tudi SFRJ in ZT.

Dne 13. marca 1991 je sodišče pritožbam ugodilo in razveljavilo zadevo ter jo poslalo sodišču prve stopnje v novo sojenje.

10. Dne 4. septembra 1992 je sodišče prve stopnje prekinilo postopek, ker je SFRJ prenehala obstajati. Sodišče je poučilo pritožnika, da bo postopek nadaljevalo, ko bo pravni naslednik SFRJ prevzel vlogo tožene stranke ali na pritožnikov predlog.

11. Dne 5. avgusta 1994 je pritožnik vložil zahtevo za nadaljevanje postopka proti Republiki Sloveniji (RS), Skladu RS za sukcesijo, Občini Celje in gospodarskima družbama ZT in IN.

12. Dne 1. januarja 1995 je zaradi reforme slovenskega sodnega sistema pristojnost v obravnavani zadevi pridobilo Okrajno sodišče v Celju.

13. Dne 5. februarja 1996 je se je sodišče izreklo za nepristojno in zadevo odstopilo Okrožnemu sodišču v Celju.

14. Med 31. januarjem 1996 in 20. decembrom 1999 je pritožnik vložil štiri

pripravljalne vloge in/ali predlagal dokaze.

15. Dne 5. februarja 1996 je sodišče opravilo glavno obravnavo.

Med 11. februarjem 1998 in 9. novembrom 1998 je pritožnik trikrat zahteval, naj se določi narok za glavno obravnavo.

Narok za glavno obravnavo 18. decembra 1998 je bil preklican, ker je bilo treba zaslišati pritožnika, ki se glavne obravnave ni udeležil. Na naroku je pritožnikov pravni zastopnik obvestil sodišče, da je istega dne od pritožnika prejel obvestilo, da se je ta preselil v Avstrijo.

Pritožnik se ni zglasil na sodišče 29. januarja 1999, ko je bil razpisan naslednji narok za glavno obravnavo. V tem času je pritožnik živel v Avstriji in imel potni list SFRJ, s katerim po vstopu ne bi mogel zapustiti Slovenije. Posledično je bilo postopek prekinjen do nadaljnjega, dokler pritožnik ne obvesti sodišča, da je pridobil ustrezne identifikacijske dokumente in da se lahko udeleži naroka.

Sodišče je opravilo glavno obravnavo 20. decembra 1999 in pritožnik se je udeležil.

Na zadnjem naroku 14. februarja 2000 je sodišče odločilo, da bo sodbo izdalo pisno. Sodba, ki je delno ugodila pritožnikovemu zahtevku, je bila pritožniku vročena 4. maja 2000.

16. Dne 12. maja 2000 se je pritožnik pritožil na Višje sodišče v Celju. RS se je prav tako pritožila.

17. Dne 23. maja 2000 je sodišče prve stopnje izdalo sklep o stroških Občine Celje.

Dne 18. julija 2000 se je pritožnik pritožil zoper ta sklep na Višje sodišče v Celju.

18. Dne 31. maja 2001 je sodišče delno ugodilo pritožbi zoper sodbo in vrnilo zadevo sodišču prve stopnje v novo sojenje. Sodišče je zavrnilo pritožnikovo pritožbo zoper sklep o stroških.

Sodba je bila pritožniku vročena 3. julija 2001.

19. Dne 20. julija 2001 je pritožnik vložil revizijo na Vrhovno sodišče. Prav tako je zahteval izločitev enega od sodnikov.

Dne 21. decembra 2001 je predsednik sodišča zavrnil pritožnikovo zahtevo za izločitev.

Dne 4. decembra 2002 je sodišče zavrnilo pritožnikovo revizijo.

Sodba je bila pritožniku vročena 21. januarja 2003.

20. Med 24. julijem 2001 in 2. aprilom 2003 je pritožnik vložil štiri pripravljalne vloge in/ali predlagal dokaze.

Dne 20. marca 2003 in 15. maja 2003 je sodišče opravilo glavno obravnavo in odločilo, da bo sodbo izdalo pisno.

Sodba, ki je delno ugodila pritožnikovemu zahtevku, je bila pritožniku vročena 10. julija 2003.

21. Dne 11. julija 2003 se je pritožnik pritožil na Višje sodišče v Celju. RS se je prav tako pritožila.

19. februarja 2004 je sodišče zavrnilo pritožnikovo pritožbo in ugodilo pritožbi RS.

Sodba je bila pritožniku vročena 3. marca 2004.

22. Dne 15. marca 2004 je pritožnik vložil revizijo na Vrhovno sodišče.

Dne 25. novembra 2004 je sodišče delno ugodilo pritožnikovi reviziji.

Sodba je bila pritožniku vročena 11. januarja 2005.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV PRVEGA ODSTAVKA 6. ČLENA IN 13. ČLENA KONVENCIJE

23. Pritožnik se je pritožil zaradi nerazumno dolgega trajanja postopka. Skliceval se je na prvi odstavek 6. člena Konvencije, ki določa:

»Vsakdo ima pravico, da o njegovih civilnih pravicah in obveznostih... v razumnem roku odloča ... sodišče.«

24. Vsebinsko je pritožnik nadalje navajal, da pravna sredstva, ki so v Sloveniji na voljo glede nerazumno dolgih sodnih postopkov, niso učinkovita. 13. člen Konvencije določa:

»Vsakdo, čigar pravice in svoboščine, zajamčene s to Konvencijo, so kršene, ima pravico do učinkovitih pravnih sredstev pred domačimi oblastmi, in to tudi, če je kršitev storila uradna oseba pri opravljanju uradne dolžnosti.«

A. Dopustnost

25. Vlada se je sklicevala na to, da niso bila izčrpana domača pravna sredstva.

26. Pritožnik je izpodbijal to navedbo in trdil, da domača pravna sredstva niso učinkovita.

27. Sodišče ugotavlja, da je obravnavana pritožba podobna zadevam Belinger in Lukenda (Belinger v. Slovenija (odl.), št. 42320/98, 2. oktober 2001, in Lukenda v. Slovenija, št. 23032/02, 6. oktober 2005). V teh zadevah je Sodišče zavrnilo ugovor Vlade o neizčrpanju domačih pravnih sredstev, saj je ugotovilo, da pravna sredstva, ki jih je pritožnik imel na voljo, niso bila učinkovita. Sodišče opozarja na ugotovitve v zadevi Lukenda, da predstavlja kršitev pravice do sojenja v razumnem

roku sistemski problem, ki izhaja iz neustrezne zakonodaje in neučinkovitega delovanja sodnega sistema.

28. Kar zadeva obravnavano zadevo, Sodišče ugotavlja, da Vlada ni predložila nobenih prepričljivih dokazov, zaradi katerih bi moralo Sodišče to zadevo obravnavati drugače od uveljavljene sodne prakse.

29. V zvezi z uporabo 6. člena Sodišče ponovno ugotavlja, da v sporih med upravnimi oblastmi in uslužbenci na delovnih mestih, ki vključujejo izvrševanje pooblastil na podlagi javnega prava, ni mogoče uporabiti prvega odstavka 6. člena. Vendar pa ob upoštevanju dejstva, da je pritožnik utrpel poškodbe, ko je bil vpoklican po odredbi Oddelka za obrambo Občine Celje, Sodišče meni, da ni bil v funkciji »vršilca suverenosti države« (glej Pellegrin v. Francija [GC], št. 28541/95, odstavek 67, ESČP 1999-VII). Posledično je v obravnavani zadevi možno sklicevanje na omenjeno določilo.

30. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena v smislu tretjega odstavka 35. člena Konvencije. Prav tako ni nedopustna iz katerih koli drugih razlogov. Zato je pritožbo razglasilo za dopustno.

B. Utemeljenost zadeve

1. Prvi odstavek 6. člena

31. Obdobje, ki ga je treba upoštevati, se je začelo 5. avgusta 1994, na dan, ko je pritožnik začel postopek pri Okrožnem sodišču v Celju, in se končalo 11. januarja 2005, na dan, ko je bila pritožniku vročena odločba Vrhovnega sodišča.

Upoštevano obdobje je torej trajalo več kot deset let in šest mesecev, odločbe pa so bile izdane na šestih stopnjah sojenja.

32. Sodišče ponovno poudarja, da je treba razumnost trajanja postopka ocenjevati glede na okoliščine zadeve in ob upoštevanju naslednjih meril: zapletenosti zadeve, ravnanja pritožnika in vpletenih oblasti ter presoje, kolikšen je bil pomen zadeve za pritožnika (gl. med drugim Frydlender v. Francija [GC], št. 30979/96, odstavek 43, ESČP 2000-VII).

33. Sodišče meni, da obdobja pred 5. avgustom 1994, torej do dne, ko je pritožnik vložil zahtevo za nadaljevanje postopka pri Okrajnem sodišču v Celju, ni mogoče pripisati nacionalnim oblastem. Prav tako jim ni mogoče pripisati obdobja približno enega leta, ko je postopek miroval, ker pritožnik ni pridobil potrebnih dokumentov, ki bi mu omogočali, da se udeleži glavne obravnave in da ga sodišče zasliši.

34. Po proučitvi vsega predloženega gradiva in v skladu s sodno prakso Sodišče ocenjuje, da je bilo trajanje postopka v obravnavani zadevi predolgo in ni izpolnilo zahteve po sojenju v razumnem roku.

Prišlo je torej do kršitve prvega odstavka 6. člena.

2. 13. člen

35. Sodišče ponovno poudarja, da 13. člen Konvencije zahteva, da se zagotovi učinkovito pravno sredstvo pred domačimi oblastmi za zatrjevano kršitev zahteve po sojenju v razumnem roku iz prvega odstavka 6. člena (gl. Kudła v. Poljska [GC], št. 30210/96, odstavek 156, ESČP 2000-XI). Sodišče ugotavlja, da je

ugovore in trditve, ki jih je predložila Vlada, zavrnilo v prejšnjih zadevah (gl. Lukenda, naveden zgoraj) in ne vidi razloga, da bi v obravnavani zadevi prišlo do drugačnega zaključka.

36. Zato Sodišče meni, da je v obravnavani zadevi prišlo do kršitve 13. člena zaradi pomanjkanja pravnega sredstva v domačem pravu, s katerim bi pritožnik mogel pridobiti odločbo, na podlagi katere bi lahko uveljavljal svojo pravico do sojenja v razumnem roku, kot to določa prvi odstavek 6. člena.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

37. 41. člen Konvencije določa:

»Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve Konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje.«

A. Škoda

38. Pritožnik je zahteval 20.000 EUR (eurov) za nepremoženjsko škodo.

39. Vlada je zahtevku oporekala.

40. Sodišče ocenjuje, da je pritožnik gotovo utrpel nepremoženjsko škodo. Po prostem preudarku mu po tej postavki Sodišče prisoja 2.000 EUR (eurov).

B. Stroški

41. Pritožnik je zahteval tudi približno 1.420 EUR (eurov) za stroške postopka pred Sodiščem.

42. Vlada je zahtevku oporekala po višini.

43. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov le, če dokaže, da so dejansko nastali, da so bili potrebni in da so razumno visoki. Sodišče ugotavlja, da so pritožnikovi odvetniki, ki so zastopali tudi pritožnika v zadevi Lukenda (navedeni zgoraj), vložili približno 400 pritožb, ki so, razen kar se tiče dejstev, praktično enake kot obravnavana. Zato Sodišče v obravnavani zadevi ob upoštevanju podatkov, s katerimi razpolaga, in gornjih meril ocenjuje, da je pritožniku razumno prisoditi znesek 1.000 EUR (eurov) za stroške postopka pred Sodiščem.

C. Zamudne obresti

44. Sodišče ocenjuje, da je primerno, da se zamudne obresti obračunajo po mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, zvišani za tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE

1. soglasno razglša, da je pritožba dopustna;

2. razsoja, s šestimi glasovi za in enim proti, da je prišlo do kršitve prvega

odstavka 6. člena Konvencije;

3. razsoja, s šestimi glasovi za in enim proti, da je prišlo do kršitve 13. člena Konvencije;

4. razsoja, s šestimi glasovi za in enim proti:

(a) da mora tožena država pritožniku v treh mesecih od dne, ko postane po drugem odstavku 44. člena Konvencije sodba dokončna, plačati 2.000 EUR (dva tisoč eurov) za nepremoženjsko škodo in 1.000 EUR (tisoč eurov) za stroške postopka, zvišano za morebitni davek;

(b) da se po izteku navedenih treh mesecev do plačila obračunajo na navedene zneske linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, zvišani za tri odstotne točke;

5. soglasno zavrne v preostalem delu pritožnikov zahtevke po pravičnem zadoščenju.

Sodba je napisana v angleščini in pisno notificirana 1. junija 2006 v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Vincent Berger John Hedigan
sodni tajnik predsednik senata

V skladu z drugim odstavkom 45. člena Konvencije in drugim odstavkom 74. člena Poslovnika Sodišča je ločeno odklonilno mnenje gospoda Myjerja priloga te sodbe.

LOČENO ODKLONILNO MNENJE SODNIKA MYJERJA

Vse od začetka veljavnosti Konvencije zna biti izraz »qui jube bien jube tard« v nasprotju z določbo o sojenju v razumnem roku iz 6. člena.

Res je, da drži pregovor »kdor hitro da, dvakrat da«, a v vsakodnevnem ravnanju včasih dolgo traja, preden je v civilnih postopkih izrečena zadnja beseda. Tako je v primeru, ko je zadeva posebej zapletena ali ko vpletene stranke uporabijo vsa pravna sredstva, ki so na voljo na nacionalni ravni. Delno lahko vzrok leži tudi v dejstvu, da nacionalne oblasti niso izpolnile svojih obveznosti po zagotovitvi zadostnega števila sodnikov in sodnega ter administrativnega osebja, ki bi se pravočasno spopadlo z vsemi zadevami ali ko nacionalni sodniki svojega dela ne opravljajo z zahtevano vestnostjo.

V sodbi Lukenda s 6. oktobra 2005 je to Sodišče ugotovilo, da je kršitev pravice do sojenja v razumnem roku, kar se tiče Slovenije, sistemski problem, ki izhaja iz neprimerne zakonodaje in neučinkovitega delovanja sodnega sistema. Čeprav ta ugotovitev poraja predpostavko, da je v slovenskih zadevah, v katerih so postopki trajali vrsto let, prišlo do take sistemske kršitve, pa je vendarle treba preveriti okoliščine vsakega posameznega primera.

V obravnavanem primeru je večina sodnikov zaznala kršitev zahteve po sojenju v razumnem roku. Sam se s tako ugotovitvijo ne strinjam.

Čeprav se strinjam, da bi bilo moralo zlasti Okrožno sodišče v Celju ravnati bolj vestno in učinkovito, pa po mojem mnenju celoten postopek (zlasti upoštevanje hitro obravnavanje zadeve na Višjem sodišču v Celju in na Vrhovnem sodišču) ni trajal nerazumno dolgo na skupaj šestih ravneh sodnega odločanja. Upoštevati bi bilo treba tudi to, da je pritožnik vlagal pritožbo za pritožbo in se očitno poslužil vsakega možnega pravnega sredstva, vključno s poskusom izločitve sodnika. V takšnih okoliščinah postopek zares traja precej dlje. Dejstvo, da je bila zadeva večkrat vrnjena sodišču nižje stopnje v delno novo sojenje, v sodni praksi ni neobičajno in ne kaže nujno na neučinkovitost sodnega sistema kot takega. Poleg tega je zaradi dejstva, da se je pritožnik leta 1998 preselil v Avstrijo in da ga je bilo treba zaslišati na naroku, minilo eno leto, za katerega krivde ni mogoče pripisati Vladi.